

בני העיר פרק רביעי מגילה

בתי כנסיות ש' בבב' על תנאי הן עשויון. רוצה לומר כל זמן שהן צטלן דהא חזינן צברייתא דלעיל וגם (ה) שהאמוראים לא היו רוצים ליכנס בהן בגשמים מפני גשמים אלא משום דשמעתא צעי צילותא והכא מיירי כשחרז דלא צבצבל מהני התנאי שהרי לעת צא גולל צמהרה ציימונו תפקע קדושמן אצל לאותן שצאין ישראל לא מהני תנאי שהרי קדושמן לעולם קיימת וא"כ כיון דמהני תנאי לאותן שצבצבל א"כ קשה מההיא דלעיל (דף טו:) דצינא דהוה ליה (ו) צי כנישתא צארעיה ואמר ליה רב אשי זיל זבנה משצעה עובי העיר ואמאי אצטרך לעשות כן אחר שנחרז וי"ל משום דורעה דרעיה הוי קלות ראש ציותר ועגמת נפש ומשום הכי אסור אפי' צמורבנה (ז):

ואעפ"כ אין נוהגין בהן קלות ראש. פירוש צבנייה

שהרי צמורבנה שרי צבל הני ואצטרך לאשמועינן משום דסלקא דעתך אמניא דזווקא אכילה ושמה דהוי קלות ראש ציותר הוה דאסור אצל משצנות דלא הוי קלות ראש כל כך סלקא דעתך אמניא דשריא קמ"ל דלא: **שאפ"ל** רואות טפת דם בחרדל יושבות עליה שבעה נקיים. ולא קשיא מהא דלאמר צנדה (דף טו.) וצפרק יולא דופן (עס ד' מג.) שאפילו כעין חרדל עמא דשמה המס לא מיירי להצריכה שצעה נקיים אלא להיות נדה דלוריייתא וקשיא היאך מנינו טפה חרדל הגורמת שצעה נקיים דלוריייתא דודאי לא תקנו עמיס דבר דלית דכוותה דלוריייתא ויש לומר דאשכחנא צה שפיר צו' לספירתה שסומרת הכל:

מצטלן

לימא הלכתא ואי תנא הוא לימא מתני' ואי קרא הוא לימא פסוקא ואי לא לימא ליה לינוקא אימא לי פסוקא א"נ גישהי פורתא וניקום: ומספידין בהן הספד של רבים: ה"ד הספידא דרבים ימחוי רב חסדא כגון הספידא דקאי ביה רב ששת מחוי רב ששת כגון הספידא דקאי ביה רב חסדא רפרם 'אספדה לכלתיה בבי כנישתא אמר משום יקרא דידי ודמיתא אתו כוליה עלמא ר' זורא ספדיה לההוא מרבנן בבי כנישתא אמר אי משום יקרא דידי אי משום יקרא (ז) דידיה דמיתא אתו כוליה עלמא ריש לקיש ספדיה לההוא צורבא מרבנן דשכיח בארעא דישראל דהוי תני הלכתא בכ"ד שורתא אמר ווי חסרא ארעא דישראל גברא רבה ההוא דהוי תני הלכתא סיפרא סיפרא ותוספתא ושכיב אתו ואמרו ליה לרב נחמן (ט) ליספדיה מר אמר היכי נספדיה הי צנא דמלי סיפרי דחסר (ט) תא חזי מה בין תקיפי דארעא דישראל לחסידי דבבל תנן התם (ט) ודאשתמש בתנא חלף (ט) תני ריש לקיש זה המשתמש במו ששונה הלכות (ט) כתרר של תורה ואמר עולא לשתמש איניש במאן דתני ארבעה ולא לשתמש במאן דמתני ארבעה כי הא דריש לקיש הוה אויל באורחא מטא עורקמא דמיא אתא ההוא גברא ארכביה אכתפיה וקא מעבר ליה א"ל קרית אמר ליה קרינא תנית תנינא ארבעה סידי משנה א"ל פסלת לך ארבעה טורי ומענת בר לקיש אכתפך שדי בר לקישא במיא אמר ליה ניהא לי דאשמעינן למר אי הכי גמור מיני הא מלתא דאמר ר' זירא צבנות ישראל הן החמירו על עצמן שאפילו רואות טיפת דם בחרדל יושבות עליו שבעה נקיים תנא דבי אליהו כל השונה הלכות מובטח לו שהוא עולם הבא שנאמר הליכות עולם לו תיר

ואין ניאותין בהם ואין מטיילין בהם ואין נכנסין בהן בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים ואין מספידין בהן הספד של יחיד אבל קורין בהן ושונין בהן ומספידין בהן הספד של רבים א"ר יהודה אימתי בישובן אבל בחורבנן מניחין אותן ועולין בהן עשבים ולא יתלוש מפני עגמת נפש עשבים מאן דכר שמייהו חסורי מיחסרא והכי קתני 'ומכבדן אותן ומרביצין אותן כדי שלא יעלו בהן עשבים א"ר יהודה אימתי בישובן אבל בחורבנן מניחין אותן לעלות עלו בהן עשבים לא יתלוש מפני עגמת נפש א"ר אסי יבתי כנסיות שבבבל על תנאי הן עשויון ואעפ"כ אין נוהגין בהן קלות ראש ומאי ניהו יחשובנות אמר רב אסי בהכ"נ שמתשבין בו חשבונות מליגין בו את המת מליגין סלקא דעתך לא סגי דלאו הכי אלא לסוף שילינו בו מת מצוה: ואין ניאותין בהן: אמר רבא יחכמים ותלמידיהם מותרין דאמר ריב"ל מאי בי רבא ביתא דרבנן: ואין נכנסין בהן בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים: כי הא דרבינא ורב ארא בר מתנה הוו קיימי ושאלו שאילתא מרבא אתא זילחא דמיטרא עיילי לבי כנישתא אמרי האי דעייליגין לבי כנישתא לאו משום מיטרא אלא משום (ז) דשמעתא בעא צילותא כיומא (ז) דאסתנא א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי אי אצמריך ליה לאיניש למקרי גברא מבי כנישתא מאי א"ל אי צורבא מרבנן הוא

לימא הלכתא ואי תנא הוא לימא מתני' ואי קרא הוא לימא פסוקא ואי לא לימא ליה לינוקא אימא לי פסוקא א"נ גישהי פורתא וניקום: ומספידין בהן הספד של רבים: ה"ד הספידא דרבים ימחוי רב חסדא כגון הספידא דקאי ביה רב ששת מחוי רב ששת כגון הספידא דקאי ביה רב חסדא רפרם 'אספדה לכלתיה בבי כנישתא אמר משום יקרא דידי ודמיתא אתו כוליה עלמא ר' זורא ספדיה לההוא מרבנן בבי כנישתא אמר אי משום יקרא דידי אי משום יקרא (ז) דידיה דמיתא אתו כוליה עלמא ריש לקיש ספדיה לההוא צורבא מרבנן דשכיח בארעא דישראל דהוי תני הלכתא בכ"ד שורתא אמר ווי חסרא ארעא דישראל גברא רבה ההוא דהוי תני הלכתא סיפרא סיפרא ותוספתא ושכיב אתו ואמרו ליה לרב נחמן (ט) ליספדיה מר אמר היכי נספדיה הי צנא דמלי סיפרי דחסר (ט) תא חזי מה בין תקיפי דארעא דישראל לחסידי דבבל תנן התם (ט) ודאשתמש בתנא חלף (ט) תני ריש לקיש זה המשתמש במו ששונה הלכות (ט) כתרר של תורה ואמר עולא לשתמש איניש במאן דתני ארבעה ולא לשתמש במאן דמתני ארבעה כי הא דריש לקיש הוה אויל באורחא מטא עורקמא דמיא אתא ההוא גברא ארכביה אכתפיה וקא מעבר ליה א"ל קרית אמר ליה קרינא תנית תנינא ארבעה סידי משנה א"ל פסלת לך ארבעה טורי ומענת בר לקיש אכתפך שדי בר לקישא במיא אמר ליה ניהא לי דאשמעינן למר אי הכי גמור מיני הא מלתא דאמר ר' זירא צבנות ישראל הן החמירו על עצמן שאפילו רואות טיפת דם בחרדל יושבות עליו שבעה נקיים תנא דבי אליהו כל השונה הלכות מובטח לו שהוא עולם הבא שנאמר הליכות עולם לו תיר

יחמירו אלא נג' רזופין כדכתבי ימים רבים צלל עת נדמה (ויקרא טו) פעמים שראיית דם נדה (ו) מוקיפתה לשצעה נקיים מן התורה כליד התחילה לספור שצעה נקיים לאחר שהיתה זבה וספרה שצעה נקיים ושציעי ראתה אפי' כחרדל סתרה הכל וצריכה לחזור ולספור שצעה נקיים אי נמי שמא ראתה שני ימים ולא ידעה והיום ראתה וידעה דהוה להו שלשה ימים רזופין וצריכה שצעה נקיים ועל כן החמירו להכנסת

(א) עירובין סה. ע"ש, (ב) בשמיעת רוח לפנות יום שנקרא' אסתמא יום אורה הוא ומהה לכל עיר רש"י בעירובין וכן חוס' בקדושין יב: ד"ה הא דרות לפוגי מועתא דגשמים. (ג) תענית כג: חולין קכג. (ד) אבות פ"א מ"ג. (ה) ג"י העירון ערך מג אמר ריש לקיש כ"ו, (ו) צרכות ד' לא. נדה דף סו., (ז) עס דף עח. (ח) וי"ט חוס' כ"ב: ג' ד"ה ועייליגין.

תורה אור השלם

1. עמד וימדד ארץ ראה ויחקר גוים ויחפצו חרדי עד שחזו גבעות עולם הקליבות ועלם לו: חבקוק ג

הנהות הב"ח

(א) נב' אי משום יקרא דמיתא כ"ל ומיתא דידיה נמחק: (ב) שם ואמרו ליה לרב נחמן בר יצחק ליספדיה מר: (ג) שם המשתמש במו ששונה ההלכות ואמר עולא ל"ל ומינות סתרה על מורה נמחק: (ד) רש"י ד"ה שהחמירו וכו' פעמים שראיית דם נדה פעם אחת מוקיפתה: (ה) תוס' ד"ה כתי וכו' וגם האמוראים שלא היו: (ו) בא"ד דהוה ליה תילא כי כנישתא:

מוסף רש"י

דשמעתא בעא צילותא. דעת לוליה כיומא דאסתנא. כשמענת רוח לפנות יום אורה הוא ומה לכל, כדאמר ציבנות צפרק העיר (עב). מפני מה לא מלו ישראל במדבר מפני שלל משנה כגון רוח לפנות יום, אצל ציבנות דשומא אמר חסא לא מהליגין ביה ולא מסוכרין ביה (עובדין טה). סיפרא. מורכ כהניס וספרי. ספר וידבר ומשנה תורה (סנהדרין טז). ודאשתמש בתנא חלף. המשמש בכמה של מורה כמו ששני נמרים (סב). כאילו חלף וצטל מן העולם, או: עבר שכרו ממנו שהרי כנר קצלו כסוף (אבות פ"א מ"ג וע"ש פ"ד מ"ה). יושבות עליו שבעה נקיים. לזד מחמתו יום שפוסקת. והמורה לא הנצריה ז' נקיים אלא זבה שנאמר ואם טהרה מוזהב, ואין זבה אלא הרואה שלשה ימים רזופין בתוך י"א יום שצין נדה לנדה (בבב"ב ק"א) ולאחר כמה שנים קיבלו עליהם דבר זה (מנחות טז מ"ב). כל השונה הלכות. משנה וברייתא הלכה למשה מסיני (נדה עג).